

Szüllő Rezső plébános jelentése 1947-ből

A pozsonyi születésű Szüllő Rezső nagycétényi plébános¹⁰⁶ jelentésére már több helyütt hivatkoztunk és idéztünk is belőle.¹⁰⁷ Most az idézett forrást¹⁰⁸ teljes egészében szeretnénk nyilvánosságra hozni, mivel fontos kordokumentuma a második világháborút követő nagycétényi és környéki eseményeknek, egyúttal felhívja a figyelmet az eddig helytörténeti szempontból a témában szinte kiaknázatlan szlovákiai egyházi forrásokra is.

A teljes gépelt forrásanyag valójában a nemespanni leányegyház körüli bonyodalmakat dokumentálja¹⁰⁹, mely külön figyelmet érdemel és később több más forrás bevonásával újabb feldolgozásra és értelmezésre kerül majd, de a plébános jelentésében terítékre kerül a környék és a teljes felvidéki magyarság második világháború utáni közös sorsa.

Szüllő Rezső nagycétényi plébános viszonya a nemespanni szlovák hívekhez, illetve főként "önkéntes" szlovák kántorához nehezen nevezhető felhőtlennek. Bizonyára ez is közrejátszhatott abban, hogy új felettesénél a nagyemőkei esperesnél is közbenjárhattak az elmozdítása érdekében.¹¹⁰ Ennek az lett az eredménye, hogy Nemespann leányegyházat, mint utóbb ismert csak átmenetileg, Felsőszöllős plébániához csatolták. Felmerült a leányegyház önállósodása is, amire azóta sem ismert újabb példa.

Matej Dreveňák esperes 24 éves nagyemőkei szolgálata után önként kérte áthelyezését, ami 1946. április 30-án meg is történt Grínádra (ma Bazin része).¹¹¹ Őt követte 1946. május 2-ától egészen 1956-ig Anton Horák plébános, aki rendbehozatta a háborúban megsérült nagyemőkei Szent Péter és Pál templomot.¹¹²

Felhasznált irodalom:

Brančan, Imrich 1948: Ako sa žije v obci Paňa. Náš národ augustus 15., 5.

¹⁰⁶ 1945-1956 között nagycétényi plébános, közben 1951-ben 8 hónapra a mocsonoki internálótáborba került.

¹⁰⁷ **Buday/ Csuthy/ Fehér** 2014, 68-69; **Buday/ Csuthy** 2015, 193, 108. jegyzet.

¹⁰⁸ **Archív Trnavskej arcidiecezy**, fond Trnavská apoštolská administratúra, 1947, Int. 18/ 729 (prez. 11314 č. 230/47); Adrián Lančarič levéltáros Úrnak ezúton is köszönjük a segítségét.

¹⁰⁹ A faluban 1947-ben népmissziót tartottak a lelkek megnyugvására és a kedélyek lecsillapítására. Ennek ellenére a helyzet az akkori általános körülményeknek köszönhetően is még sokáig nem rendeződött teljesen és még 1948-ban is durva hangulatkeltés folyt a jobboldali sajtóban (**Brančan** 1948).

¹¹⁰ Lásd például a Szlovák Liga kérését: **Archív Trnavskej arcidiecezy**, fond Trnavská apoštolská administratúra, 1947, Int. 18/ 763 (prez. 4845). A Szlovák Liga iratanyagai (lásd **Archív Matice slovenskej**), feltéve hogy a helyi források is fennmaradtak, további adalékokkal szolgálhatnak az ügyhöz.

¹¹¹ Lásd **Käfer** 2014, 71.

¹¹² **Keresteš et al.** 2015, 280.

Buday Péter – Csuthy András 2015: Nagycétény és Nemespann szakrális kisemlékei és egyéb emlékjelei. *Acta Ethnologica Danubiana* 17, 169-204.

Buday Péter – Csuthy András – Fehér Sándor 2014: A nagycétényi hegykönyv 1807-1922. Budapest.

Csuthy András 2013: A nemespanni magyar iskolakrónika 1926-1939. Révkomárom.

Jócsik Lajos 1943: A magyarság a cseh és szlovák néprajzi térképeken. Budapest.

Käfer István 2014: Lexikonok békességszolgálati lehetősége.

Magyar Sion L. *Új folyam* VIII/1, 57-71.

Keresteš, Peter et al. 2015: Janíkovce. Nitra.

Popély Gyula 1989: A magyarság számának alakulása az 1921. és 1930. évi csehszlovákiai népszámlálások tükrében. *Századok* 123/1-2, 44-75,

Popély Gyula 1991: Népfogyatkozás – A csehszlovákiai magyarság a népszámlálások tükrében 1918-1945.

Vadkerty Katalin 2001: A kitelepítéstől a reszlovakizációig. Pozsony.

Valószínűleg nemespanni elsőáldozók Szüllő Rezső plébánossal

Predmet: Bohoslužby v P a n i

V Pani dňa 12. XII. 1946.

Najdôstojnejšej
Apoštolskej administratúre

v T r n a v e

Nakoľko občania našej obce v záujme konečného rozriešenia otázok, vyplývajúcich zo spravodlivého zavedenia bohoslužobného poriadku chcú byť dobrými veriacimi a chcú byť účastními milostí, obraciame sa na Najdôst. Apoštolskú administratúru ako predstaviteľa občanov s týmto pamätným spisom:

Postavenie a účinkovanie katolíckych kňazov v dnešnom varu svetových premien je nadmieru zodpovedné a temer nadľudské. V zápase rôznych ideológií katolícky kňaz zostáva nestranným poradcom veriaceho človeka v chvíľach duševnej potreby a posilňuje ho pravdami Božími.

My toto všetko sme blahodarne pocítili, keď Vaša najdôst. 1
pozornosť a starostlivosť nám poslala, žiaľ len na krátko do-
brého kňaza v osobe pána kaplána. Nejde o osobu ani meno. Jeho a.
účinkovanie v kostole i mimo neho, medzi dospelými i školskou
mládežou sľubovalo splniť tie najkrajšie naše nádeje. Slováci b.
v tomto národnostne smiešanom prostredí našli v ňom svojho o- c.
pravdivého kňaza-človeka, ktorý nehľadel na národnú prísluš-
nosť veriaceho. Pomáhal, povzbudzoval a liečil všetkých.

Odišiel. Škoda ho veľmi. Iste ho však bolo inde viac treba.

-második oldal-

Potom prišlo Vaše nové rozhodnutie.

Podľa neho bol u nás bohoslužobný poriadok ustálený tak, že slovenské bohoslužby budú v mesiaci striedavo v Pani a Veľ. Cetíne, to značí v Pani každú druhú nedeľu, alebo po sviatku, ak príde do toho, keď bola omša vo V. Cetíne bude zasa u nás. Bolo to celkom jasné. Vieme, že ste mali svoje najlepšie úmysly.

Lež prosíme Vás, aby ste nás tu láskave vypočuli:

Máme svoj bohato dotovaný kostol, máme svojho organistu, 2. a b
naša obec dáva fare veľké odmeny vo forme pozemkov a my dnes c.
vlastne máme iba jednu omšu do mesiaca/ ak nepríde do toho
nejaký sviatok/. Preto len jednu slovenskú, lebo pán admini- 3
strátor druhú omšu v mesiaci považuje za maďarskú. To jest,
po omši je evanjelium a kázeň len v maďarskej reči.

Myslíme, že je toto pre nás primálo.

Toto veľmi pociťuje aj naša školská mládež, ktorá raz za- 4a.

¹¹³ A következő plébánosi válasz ezen feliratra vonatkozik. A pirossal való aláhúzások és jelölések valószínűleg Szüllő Rezsőtől származhatnak, hiszen ezekre vonatkoznak az egyes válaszai.

mesiac počuje slovensky Božie slovo. V našej obci potrebujeme viac styku s kňazom. Pred tým v týždni bývaly dve omše a teraz za mesiac je jedna, alebo dve zádušné: Nemá ich kto slúžiť.

b.

Pýtame sa teraz úctive, komu je potrebná maďarská kázeň, keď tu vlastne niet Maďarov? Úradne môžeme dosvedčiť, že reslovakizovalo aj tých 3% kedysi Maďarov, ktorí donedávna chýbali zo 100%.¹¹⁴

5.

Toto nie je nespokojnosť, toto je len skromné upozornenie na niečo nesprávne a nezdravé, čo ukracuje práva slovenských veriacich.

6.

Počuli sme pastiersky list. Zaujala nás hlavne stať o kňazskom povolaní. Plne sme si to nielen všimli, ale aj zaštepili do srdca a chceli by sme sa stať i svetskými apoštolmi hlásania

-harmadik oldal-

Milosti Božej v tomto povolaní. Ale zaráža nás to, že u nás jede¹¹⁵ o spasenie ľudských duší, ale ide viac o získavanie duší národnostne triedených, čo bolí, lebo Kristus Pán nie to povedal, že hlásajte evanjelium jednému národu, ale všetkým ľuďom dobrej vôle a všetkým tým, ktorí vás budú počúvať otvoreným srdcom a chcjú svoje spasenie, teda nie len Maďarov.

7.

Ako to veľmi dobre vystihol pastiersky list, že kňaz udeľuje všetky Božie milosti v mene Pána Ježiša Krista, ako jeho zástupca všetkým ľuďom bez ohľadu na národnosť¹¹⁶, navštevuje veriacich vo vlastných domoch, aby ich posilnil, bez ohľadu na národnosť. Bohužiaľ nie je tomu takto u nás. Lebo sú duchovným pastierom navštevovaní¹¹⁷ len privilegované rodiny národnosti maďarskej, kým o rodiny slovenskej národnosti sa teraz už nikto nestará. Prečo? Či tá slovenská usporiadaná kresťanská rodina si nezaslúži prv návštevy, ako rodina maďarská, ktorá žije v pochybných, neusporiadaných pomeroch? Či po skončení sv. omše nemá mať čas a dobrého slova duchovný pastier pre slovenskú rodinu, ale len pre rodinu, ktorá v náboženskom ohľade sa ukazuje maďarskou¹¹⁸, ale keď sa jedná o hmotné zaistenie, je v prvom rade rodinou veľmi slovensky cítiacou?

8

a.

b.

9.

Sú slovenskí veriaci tunajší skutočne takí zlí, ako sa o nich tvrdí? Odobrejú si dnes desiatky čísiel Katol. novín, opravili si svoj vojnou poškodený organ, zaviedli si permanentnú sbierku na vojnou poškodený kostol.

10.a.

b.

c.

d.

Pýtames sa, či dáva duchovný pastier príležitosť, aby sa pálčivé problémy už raz vyriešili? Je tu dobrá snaha?

11.

¹¹⁴ Ez az adat nehezen hihető, mivel a népbírósaági perek ekkor még csak az első ítéleteken lehettek túl. A perbe fogott személyek ugyan jelezték reszlovakizálási szándékukat, azt azonban minden bizonnyal elutasították.

¹¹⁵ nejde

¹¹⁶ národnosť

¹¹⁷ navštevované

¹¹⁸ maďarskou

U nás sa neštve ani nikomu na tele neubližuje.

12.

Len s trpkosťou konštatujeme, že keď tu boli Maďari ako okupanti slovenskej zeme, nik sa nesmel ani odvážiť žiadať tie minimálne práva aj pre slovenských veriacich. 13.

-negyedik oldal-

Vtedy to bolo samozrejme tak a teraz sa operuje ustavične heslom: každému, čo mu patrí.

Veľmi, veľmi Vás uctive prosíme, nedovoľte, aby sa zastalo v našej obci na započatej ceste, ktorá veľmi mnoho sľubovala. Je časove nesmierne potrebné, aby ľudia kostol spájali, vábili, duševne zohrievali a potechu dávali, aby bol miestom konsolidovania pomerov a nie aby bol príčinou rozbrojov a rozladenosti. Zľahostajnenie veriacich by mohlo priniesť nesmierne škody. Najmä tu sa to nesmie stať!

Veríme, že vypočujete tento prosebný hlas a svojím priaznivým rozhodnutím pošlete iste na nás Božie požehnanie.

V úcte oddaní

.....[ismeretlen aláírás] [Henrik Ďurica aláírása]
tajomník úradu MNV (P)¹¹⁹ predseda MNV

-következő oldal-

13. XII. 1946.
3163

---

¹¹⁹ MIESTNY NÁRODNÝ VÝBOR * PAŇA * (vö. 2010 Csal. mar. II/1, 9)

-második irat-

1.

230/47. Főtisztelendő

E g y h á z i F ő h a t ó s á g.

T r n a v a.

A panni vőbor 1946 december 12-én kelt beadványára az alábbi pontokban válaszolok. Bár az eddigi jelentéseimben már előre válaszoltam az itt felhozott vádakra és állításokra, a teljesség kedvéért ismételten összefoglalom azokat.

1./ a. Kebisz Antal kétségen kívül jó pap volt, igazságos, tárgyilagos, jó munkatárs, jó paptestvér. Azért is interveniáltam meghagyása érdekében, mert szereplése enyhítette az itteni feszültséget¹²⁰, szlovák voltánál fogva, eredményesebben fékezhetette a panniak kilengéseit stb. Igaz, hogy az ő népszerűsége is hanyatlott, amikor hozzányult a kedélyekhez¹²¹, ugymond: "már a szlovák káplán is a plebános káros befolyása alatt áll" – Kebisz káplán ural kapcsolatos megjegyzéseim személyét nem érintik, csupán a vádakra vonatkozó észrevételeim lesznek.

b./ Ha az emlékirát írójának legszebb reményei azok voltak, amik Pannon történetek és történnek, akkor azok sem szépnek, sem emberinek mégkevésbé keresztényinek nem nevezhetők.

c./ Beismerik, hogy Pann nem tiszta szlovák község, viszont később az 5. pontban ugyan ezt tagadják. A szlovákok megtalálhatták káplánukban papjukat, de milessz azokkal a magyarokkal, akikkel legjobb akarata mellett sem tudott beszélni, s viszont leginkább rászorultak a vigasztaló szóra. Igaz, hogy a legjobb szó sem ér semmit, ha az ötlet legelemibb feltételei az emberi jogok sincsenek meg. Maga Kebisz káplán ur fájlalta legjobban, hogy magyarul nem tudván, nem érintkezhetik a magyar hivekkel.

2./ a./ A templom szegény, szinte önmagát sem tudja föntartani. A temető fáit hoznának neki hasznot, ha a panni hivek nem lopnának el minden évben több ezer Kč értékű fát. Ezt szóvátettem a vőbornak, a csendőrségnek, a hiveknek a templomban, de eredmény nélkül. Még a missió után is loptak el fát.¹²²

b./ Két kántorunk is van.¹²³ Az egyik de jure, a másik de facto, aki az előbbit a kenyérétől fosztotta meg. Ügyében már több ízben tettem jelentést. A legutóbbi az esperesi véleményetéssel¹²⁴ együtt kb. már egy éve vár az elintézésre. A kántori javadalom 20 mh.

c./ A község egy fillérrel sem járul hozzá a pap eltartásához.

¹²⁰ tollal javítva, eredetileg: szereplésemet

¹²¹ tollal javítva, nem olvasható ki.

¹²² A temető fáit, már Szentkereszt Antal tanító 1846-os felfogadási szerződésében is említik és védeni szánják (Csuthy 2013, dokumentumok I/1). Később 1899-ben Erzsébet királyné emlékére 100 lucfenyőt ültettek a faluban (1899 Erzsébet királyné emlékfái. Budapest, 156). Révay István gróf felajánlásából 1933-ban újabb 300 db akácfacsemetét ültettek a temetőbe és a határba (Csuthy 2013, 132. jegyzet, dokumentumok IV/17). Az azonban kérdéses, hogy ezen utóbbiak szerepelnek-e a valószínűleg az első bécsi döntést követően a Fogyasztási Szövetkezet által kibocsátott képeslapon.

¹²³ Imrich Brančan (1914-1974) és a korábbi tanító Zsittnyan István (1916-1997). Zsittnyan és Brančan távozását követően ismét Csiffáry Jenő (1895-1967) vette át a kántori feladatokat, halála után pedig Csekey Ferenc (1923-1999).

¹²⁴ tollal javítva, eredetileg: véleménnyel ment el

A javadalmat Heiszler, Kaszás, Pallya stb. alapítványok alkotják.

d./ Nem az adminisztrátor, hanem az Egyházi Főhatóság intézkedett így. A hónap utolsó vasárnapján minden istentiszteletnek, tehát: ének, ima, prédikáció, litánia magyarnak kellene lennie. Sajnos a vőbor és a kántorhelyettes szabotálja az egyházi intézkedést, úgyhogy ezen a vasárnapon csak a prédikáció megy magyarul. A káplán távozása óta, azaz 1946. okt. 12.-1947. augusztus 3-ig összesen 30 ünnepélyes szentmise volt, ebből 3-on volt csak magyar prédikáció, de csak prédikáció, a többi: ima, ének már szlovákul ment¹²⁵. Sajnos, abba a megalázó helyzetbe kerültem, hogy a panni templomban, sem az ordinárius, sem a helyi lelkész, hanem a kommunista vőbor és a kántor szabják meg az istentisztelet rendjét.

4./ Hogy ezenallitás mennyire igaz, az előbbiekből kitűnik. Az iskolás gyermekeknek a szlovák hittanórán magyarul kell többször megmagyaráznom, hogy mi mit jelent, mert különben nem értenék meg a hittant: így a hittanóra részben szlovák nyelvórává válik. Különben hetenként van ~~hi~~ hittanóra, amit a lelkész akadályoztatása esetén a kanonika misszióval ellátott kántor tart meg. Tehát a "školská mládež" hetenként hallhatja, ha nem is az Isten igéjét, de a szlovák beszédet. És itt ez a fontos, az iskolában is, a templomban is. Hogy mennyire viseli a kántor szívén az Isten igéjét, ki-

-második oldal-

2

tűnik a naplóbejegyzésekből. Ha tart hittanórát: csak éneket tanít, többször teljesen elmarad a hittan.

b./ Mig volt káplán lehetett hetenként két mise, mert őt teljesen átengedtem a panni pasztorációnak, minden más dolgot magam látva el. Így is Kiscétényvel együtt az iskola év alatt háromnapi¹²⁶ elfoglaltsága volt csupán, juthatott belőle a személyes pasztorációra is bőven. Pannon aköznapiszentmisén csak a misétszolgáltató család szokott résztvenni (2-3 ember) míg Nagycétényben a nyári sürgős munkaidőt leszámítva 50-100, adventben, bőjtben még több a napi misehallgató.

5./ Ennek a pontnak szomorú története van. Nem sok dicsőséget hoz szerzőinek.

Az 1930. népszámlálás szerint Pann lakossága 66 %-ban volt magyar, 31 % szlovák és 3 % zsidó.¹²⁷ A lakosság lényegileg ma is ugyanaz. Nehezen hihető, hogy a magyarok a cseh¹²⁸ uralom alatt meghamisíthatták volna a statisztikát javukra, amikor az összeírást szlovák hatósági emberek

---

¹²⁵ tollal javítva, eredetileg: volt.

¹²⁶ háromnapi

¹²⁷ Az 1930-as hivatalos népszámlálási adat szerint 720 lakosból 394 (55%) csehszlovák, 304 (42%) magyar, 12 (2%) zsidó, 1 német és 9 ismeretlen nemzetiségű volt. A plébános által idézett adatok egyházi kimutatásból, vagy az 1910-es vagy 1919-es népszámlálásból származhattak, mivel azokhoz közelít (ŠA Nitra, sčítanie ľudu 1919 film č. 812/3; 1920 Soznam miest na Slovensku dľa popisu ľudu z roku 1919. Bratislava, 50). Az 1930-as népszámlálás is erősen befolyásolt volt a hatalom által (vö. **Jócsik** 1943, 9-10, 10-15, 41; **Popély** 1989; 1991, 159), de ugyanez elmondható a rákövetkező nemzetiségi kimutatásokról is, ami vélhetően nem volt túl nehéz a falu (és a régió) vegyes összetételéből kifolyólag. Nemespann egy a ritka kivételek közül, ahol a magyarság száma abszolút értékben fokozatosan csökkent (a falu lakosságával párhuzamosan) 1880-1910 között, míg a szlovákságé előbb erősödött majd stagnált. Az 1919-es és 1921-es számértékek szerint kis mértékben növekedett a magyarság száma, ami valószínűsíthetően földosztás vagy telepítés eredménye volt. A szlovákság száma az 1921-es és 1930-as népszámlálás szerint jelentős mértékben növekedett.

¹²⁸ a forrásban ceruzával aláhúzva, bal oldalt kérdőjel.

végezték. Az is nehezen hihető, hogy a szlovákok félelmükben magyarnak jeleltek a hatóság szlovák biztosai előtt. Az is kétséges, hogy a 6 éves magyar uralom alatt szlovákosodott el Pann annyira, hogy ma magyar hirmondónak sem akadott benne. A tényekre világot vet az iskola. Az első ČSR alatt Pannon kétosztályos magyar iskola volt 120-130 gyermekkel, míg szlovák csak egy, 1934 óta¹²⁹, 40-22¹³⁰ ingadozással és fogyó tendenciával, bár a liga iskola sok erkölcsi és anyagi támogatást kapott a hatóságok részéről. Merészen állítás volna, hogy a magyar iskola jobb megélhetést biztosított volna, mint a szlovák, s ezért iratkoztak volna bele többen. – 1947. tartott népmisiót P. Victorin teljesen szlovákul prédikált, viszont a magán érintkezésben: tanácskérésben, gyónásban a hívek tulnyomó¹³¹ többsége magyarul beszélt. A prédikációt sokan nem értették, de ott voltak, mert a szlovákok ezt is számonkérték tőlük. Tehát ebből is politikát csináltak.

Az említett hivatalos statisztika a reszlovakizálásnak köszönheti eredményét. Tárnyilagos, hiteles története a következő:

1945. jun. 2. Pallya Kálmánt és Tibort, Csiffára¹³² Jenő ny. kántortanítót a katonák a helyi hatóságok kezdeményezésére Nyitrára hurcolták, ahol kezüket présbe szorították, fejükre lepedőt csavarva derékszíjjal verték. Csiffáry különben mankón járó rokkant.

1945. jul. 9. 5 panni magyart börtönbe zártak, ahonnét súlyos pénzért kiszabadultak. Majd két magyart, köztük a mankós Csiffáryt munkatáborba vitték, ahonnét csak két hónap mulva szabadultak csak ki pénz lefizetése mellett.¹³³ A front óta a magyarok állandó inzultusnak voltak kitéve. Gyalázták őket lépten-nyomon: Špina Maďar, Hnusný Maďar, Maďari za Dunaj; volt a megszokott keresztény felebaráti üdvözlés.¹³⁴ A háttérben a magyar lakosság elhurcolása Kérről, Udvardról és a többi magyar községekből a Dunapartra. A pánikot növelte a Kérről elmenekült és itt bujkálók százalmas állapota.

1945. okt. Nagycétényben és a környékbeli magyar falvakban munkás toborzás volt Csehországba. Ismert dolog volt, hogy zárt marhakocsikban fegyveres katonák viszik az embereket Csehországba, ahol mint háborus bűnösöket táborba terelik és pénzért árulják.¹³⁵ A toborzás fenyegető hangú behívóval kezdődött, majd 20 főnyi fegyveres katonaság jelent meg a faluban az engedetlenek összeszedésére. A megriadt férfiak a szőlőhegyre menekültek. A katonaság a bujdosókra hajtóvadászatot rendezett nagy lövöldözéssel. Sebesült nem volt. Végül 17 jelentkezett, akiket el is vittek Csehországba. Szemtanuja voltam ennek az épületes procedúrának.

A magyar telepeseket (panniak és cétényiek) és bérlőket elkergett

---

¹²⁹ Gyakorlatilag 1932-ben nyílt szlovák osztály a Slovenská liga támogatásával. A kiscétényi állami iskolához tartozó nemespanni szlovák osztály 1938-ban önállósult volna új iskolaépület építésével, ez azonban a történelmi események (első bécsi döntés) hatására már nem valósult meg (Csuthy 2013, 9, 50. jegyzet).

¹³⁰ javítva, eredetileg 28 (?)

¹³¹ tulnyomó

¹³² Csiffáry

¹³³ A két munkatáborba zárt személy Csiffáry Jenő (1895-1967) volt iskolaigazgató és Csuthy Sándor (1900-1992) korábbi falubíró volt (Buday/ Csuthy/ Fehér 2014, 69), amire számos egyéb dokumentum is utal. A többi börtönbe zárt személyek pontos kilétére (Pallya Kálmán, Szovics Imre) valószínűleg a népbírói iratok részletes kutatása vethet majd fényt (MV SR – ŠA Bratislava, Okresný ľudový súd Nitra).

¹³⁴ Szóbeli közlésből ismert, hogy a verbális meghurcoltatás a későbbiekben (értsd az általános helyzet javulása után) is gyakran előfordult.

¹³⁵ Vadkerty 2001, 25 A Szlovák Telepítési Hivatal jóváhagyásával 1945 szeptemberétől decemberig 1-ig 9247 magyart hurcoltak kényszermunkára Csehországba.

ték bérleményeikből. Ott kellett szinte mindent hagyniok. Nem számított az sem, hogy a bért előre kifizették, az új urak szedték a termést. Közmunkákra, ingyen fuvarozásra csak a magyarokat rendelték ki.

Közben megindult a reszlovakizálás. Először a výbor tagjai járták végig a családokat, majd a csendőrség irt össze s végül a reszlovakizáló biztosok. Egyidejűleg a legjobb gazdák¹³⁶ vagyonát elkobozták, mint utolsó menedéket, a reszlovakizálást jelölték meg. Többször dobolták, hogy csak a szlovákok, illetve a reszlovákok kaphatnak háborús kártérítést, hadi segély vásárolhatnak állatokat, gépeket s csak ők kaphatnak ki pénzt a a kötött betétekből. Riasztó példa volt az elbocsátott tanítók és tisztviselők¹³⁷ nyomora is. A népbíróság is működésbe lépett. Cétényben 300 embert idéztek be, akiket

-harmadik oldal-

3.

bizonyos illetékek lefizetése mellett felmentettek. Pannról 6 magyart idéztek bíróság elé. Két embert ítéltek el. Az egyiket 6 a másikat 1 hónapra¹³⁸: mert fogadták 1938-ban a magyarokat és a Ker. szoc. párt tagjai voltak.

Ennyi jogszerű és humánus előzmény után Pann egészen, Cétény nagy többségben reslovakizált, négyszer levezetett reslovakizáló akció után.

A výbor most már azt az egy magyar prédikációt is sokalja, amelyet pedig 1946 II.-ban jegyzőkönyvileg nagykegyesen engedélyezett.

A házasság és ordináció is érvénytelen ennyi "vis és metus" mellett, nem még a reslovakizáció, amit annyira irgalmatlan terrorral csikartak ki a megriadt és mindenkitől cserben hagyott magyar lakosságból. Lehet-e Isten áldása az olyan művön, amit annyi bűn és jogtiprás hoz létre? Lehet-e az egyházi intézkedéseknek alapja az ilyen statisztika?

6./ Milyen emberek, keresztények lehetnek azok, akiknek ez a rengeteg embertelenség és bűn semmi, sőt még mindig a szlovákokat tartják megrövidítetteknek. Az igaz, hogy csak a szlovákoknak van joguk, a magyarok törvényen kívül álló jogfosztott pária, akinek már imádkoznia sem szabad a maga módján, mert akkor a mások jogait sérti.

7./ Éppen ezt akarja szegény üldözött magyarság is, hogy nekik is hirdessék az evangéliumot az anyanyelvén.

8./ a./ Rágalmazás az, hogy csak magyar családokat látogatok, vagy hogy ők privilégizált embereim volnának. Különbséget soha sem tettem magyar szlovákok között.

b./ Rágalom az, hogy a magyar családok rosszabbak a szlovákoknál. A Panni 4 törvénytelen házasságból 3 szlovák 1 magyar. A plebániánk többi 4 rendezetlen házassága mind szlovák. (Kis és Nagycétény)

9./ Sem a szentmise előtt, sem utána nem szoktam senkivel sem beszélgetni, mert nincs rá időm. Előtte azért nem, mert mise előtt rendszerint gyónok vannak, utána pedig azért nem, mert otthon vár rám a második szentmise és predikáció. De ha valaki jelentkezik nálam ügyes-bajos dolgával, bárki legyen is az, mindig elintézem.

Hogy a reszlovakizálás az embereket megtanította hazudni és alakoskodni, arról én nem tehetek. Ez logikusan következik az előzményekből. Amilyen a fa, olyan a gyümölcse. Hogy milyen erkölcsi rombolást vitt végbe az embe-

---

¹³⁶ gazdák

¹³⁷ tisztviselők

¹³⁸ hónapra

rek lelkében a reslovakizálás, az már most is mutatkozik, katasztrófálisan pedig akkor fog jelentkezni, ha egyházüldözésre kerül majd sor. Aki egyszer megtagadta meggyőződését, annak nem lesz probléma a másik tagadás: a hittagadás sem. Szép kilátások a jövőben.

10./ Hogy milyenek a panni hivek, arról szólnak az eddigi jelentéseim, szólnak a panniakon megbotránkozó környékbeli józan szlovákok. Pl. a panniak 3/4 része kommunista / magyarok nem szavazhattak / Mindaz az embertelenség, amit föntebb jelentettem, az ő művük. 1945. szept, 8-án 3 fiatalember megtámadott, Szibériába kergetett, mert a templom mellett az ifjúsággal a K.A. keretében foglalkozni¹³⁹ merészeltem. Számptalan följelentést küldtek ellenem, elődöm ellen is a csendőrségre azt állítván, hogy a prédikációban a di-cső oroszokat szidom. 1946. husvétnapján lekánászoztak, pofozni, akasztani akartak. Védelmemre sem az előbbi, sem az utóbbi¹⁴⁰ alkalommal, senki sem kelt, pedig az inzultálás nyilvánosan történt. Vasárnap megszokott jelenség a mezei munka. Gy A temető fáit rendszeresen¹⁴¹ lopják mondván: a halottaknak nincs fára szükségük. Felhívásomra sem szünt meg a lopás, sem tanuk nem jelentkeztek, mert a panniak ismerik embereiket és félnek a bosszútól.

b./ Nagynehezen 10 példányt adnak el az iskolás gyermekek. Plénum előtt tett spontán vallomásuk szerint inkább a magyarok vásárolják, hogy tanuljanak belőle szlovácul.

c. Összegyült 5.500. –Kčs, a melyre a magyarok ép ugy adakoztak, mint a szlovákok, hiszen házról házra gyűjtöttek.

d. Egy év alatt kb. 1000.-Kčs, elég silány összeg. Viszont az 1932 templom javítás- és orgonaépítéskor a 140.000.-Kč tulnyomó részét a magyarok adták össze, amelyről tanuskodnak a gyűjtő iverk és a szines ablakok dedikálása is.

11. Bár megoldódnának a problémák, de az igazság szellemében, nempedig a farkas és bárány meséje alapján.

12. Mindez a töménytelen gyűlölet, embertenség¹⁴², brutális bánásmód, munkatábor, börtön, vaskesztyű, megalázás, gyalázkodás, mind semmi. Akkor egyáltalában mi a valami?

-negyedik oldal-

4.

13. Bár a magyaroknak volna csak annyi joga, mint volt a 6 éves magyar éra alatt az odajutott szlovákoknak. A panni földosztáskor ugyanannyi szlovák kapott földet, mint amennyi magyar. És épen a mankós Csiffáry, akit 6 hónapra ítéltek el a népbíróság, javasolta a Kunský, Ďurica, Taldik, Červen, Titka, Zábojnik panni szlovákokat a juttatásra.

Ma már sokkal nyugodtabb a helyzet, mert a földre terítettellenfél már megsem moccan. A missió is csillapította a kedélyeket. Jelenleg csend van.

A problémák átmeneti megoldásaként a következőket javaslom:

1. Vagy küldessék állandó káplán, aki minden vasárnap misézne Pannon, mint volt eddig is, és intenzív pasztorációs munkát fejthetne ki.

2. Vagy önállósítani kellene Pannt. Van külön temploma, 80 m. hold javadalma rossz házzal, de szép telekkel. Előbb-utóbb úgy is el fogják ko-

¹³⁹ foglalkozni

¹⁴⁰ tollal javítva, eredetileg: mostani

¹⁴¹ rendszeresen

¹⁴² embertelenség

bozni a nagyobb javadalmak fölöslegét. Most a fölösleget az állam mindenféle adó címén már úgy is elviszi, így legalább megmaradna.

3. Vagy csatoltassék átmenetileg Felsőszöllőshöz. Így a minden vasá vasárnapi mise és az intenzivebb pasztoráció is biztosítva volna, egyuttal az 5 holdas létminimum alatt álló szöllősi beneficium is el tudná tartani javadalmasát. Nehézséget az agenda sem képezne, mert Pannak külön anyakönyvei és számadásai vannak. – Részemről ez utóbbit tartanám a legmegfelelőbb megoldásnak. Csak másfél km-rel van messzebb Szöllős, mint Cétény.

Az emlékirat szerzője Brančan Imre helyettes¹⁴³ kántortanító, aki a néppel való meghasonlása után allitólág távozni készül. Az aláíró vőbor-elnök a kommunista párt képviselője, a jegyző pedig törvénytelen házasságban él a hivek nagy épülésére.

Az idevonatkozó egyházhatósági leiratok számai:

5437/45, 5459/45, 5953/45, 5588/46, 9234/46

A kapcsolatos plebániai hivatal jelentéseinek száma:

1945 X.5.85.sz., 122.sz. 133.sz. 151. sz. 1946.I.21. 21.sz. 24.sz.
114.sz. 179.sz.

Nagyecétény, 1947. augusztus 3.

Velký Cetín¹⁴⁴

[Szüllő Rezső aláírása]
adm.

(P)¹⁴⁵

Č. 195/1947.

Ak by prevedenie veci nenarážalo na ťažkosti, odporúčam Paňu právne pripojiť k Hornému Sílešu. Sílešké beneficium by sa tak zveladilo a cetínské by neutrpelo ujmu, lebo koľko by stratilo, toľko by získalo na daniach a poplatkoch, ktoré sú pro vyšších dôchodkoch neúmerne vysoké. Mohla by sa sriadit' aj fara v Pani. Správca fary (resp. kurácie)

nech by bol Slovák ,ale človek snášanlivý. Poznamenávam, že sám by som sa ~~neraď~~ nedobre cítil ako farár paňanov. Mám o nich ten dojem (uznám, že povrchný, lebo zblízka ich nepoznám), že sú veľmi nároční a málo náboženski.

Veľ. Janikovce, 9. VIII. 1947. S úctou a oddanosťou

A. Horák, farár.

¹⁴³ helyettes

¹⁴⁴ fekete tollal javítva, mint a szlovák nyelvű megjegyzés az irat végén

¹⁴⁵ körirata: RÍMSKOKATOLÍCKY FARSKÝ ÚRAD * belül: VELKÝ CETÍN

-harmadik gépelt iratmásolat-

11314/947

15. decembra 1947

Bohoslužby.

P. P.

Miestný Národný Výbor

P a ň a .

Na Vašu žiadosť o úplné zrušenie maďarských bohoslužieb odpovedám.

Aj keď je pravda, že celá obec reslovakizovala, treba poznamenať, že nevedno koľko z reslovakizácií bolo prijatých a aj v prípade prijatia všetkých, to nemení na skutočnosti, že ľud hoci sa reslovakizáciou vrátil k svojmu rodu, tým samým sa ešte nestal dokonale znalým slovenčiny. Bude treba ešte dlhšej a umornej práce, aby sa dobre naučil slovensky a aby porozumel v kázňach ťažkým a abstraktným náboženským pravdám. A toto je nie účelom kostola, lež skôr školy. Bolo však zistené, že sú v obci aj takí čo slovenčinu vôbec neovládajú.

Pretože teda pomery vo Vašej obci vyžadujú ešte aj bohoslužby pre ľud nie dostatočne znály slovenčiny, [nemám] nateraz možnosti ináč upraviť bohoslužobný poriadok, ako to cirkevnou vrchnosťou už raz bolo rozhodnuté.

Vo Vašej žiadosti je viac omylov. Pre koho vraj má byť omša s maďarským spevom, keď tam Maďarov už vôbec niet. Ďalej sa tvrdí, že kraj je národnostne smiešaný, že za maďarskej éry Slováci nemali práv, len Maďari, vtedy boli len maďarské bohoslužby, nie je však jasné ako je to možné, že tam úplne pomadžarčili bohoslužby, hoci tam bolo málo Maďarov a na južnejších uzemiach a takým alebo väčším počtom Maďarov boli aj slovenské bohoslužby čiastočne alebo skoro aj úplne ponechané? Ďalej, že farár len k maďarským rodinám chodí, len s nimi sa stýka, že Slováci v obci nie sú horší ako Maďari, prečo Slovákov ukracovať, nech sa aj týmto spravodlivo [meria] atď.

Z toho všetkého vyplýva, že i podľa písateľov žiadosti maďarské obyvateľstvo v obci je, keď ho viac ráz spomínajú a že správne – podľa zásady v žiadosti toľko raz zdôraznenej: každému čo mu patrí – merala cirkevná vrchnosť i neslovanským veriacim, čo im prislúcha.

Ak žiadame spravodlivosť, najprv budme spravodliví my. Práve spravodlivosť a uznanie práv druhého, ako aj prevádzanie zákona kresťanskej lásky sú najvhodnejším prostriedkom ku konsolidácii pomerov. Nemožno vidieť chyby len na inom, na príklad na duchovnom, lež treba uznať, že máme každý svojich chýb dosť. Len toto vedie k náprave. Keby sa ktokoľvek, hlavne duchovný previnil, cirkevná vrchnosť neváhala brať ho na zodpovednosť. A situácia po dôkladnom vyšetrení nejavila sa takou, akou sa javí z Vašej žiadosti. Ba zistily sa iné veci, o ktorých náprave žiadosť nič nehovorí.

%

-második oldal-

Zistilo sa, že nariadenie cirkevnej vrchnosti o úprave bohoslužobného poriadku, ako z výš povedaného vidieť i dnes odôvodneného nebolo dodržané. Že na omši kedy má byť spev, organista maďarský nespieva a že práve len kňaz plní nariadenie cirkevnej vrchnosti. Organista tento rozkaz nedodržuje. A k tomu ten, čo to robí, nebol ani cirkevnou vrchnostou menovaný a tento hoci obec má cirkevne menovaného organistu, prebral aj kántorské beneficium a dôchodky, hoci nemá na to nijakého právneho titulu, čo je úplne protiprávne

Žiadam preto, aby sa spomínaný nemenovaný organista dostavil na cirkevnú vrchost'¹⁴⁶ a sa ospravedlnil. Ináč, ak si veci nedá s cirkevnou vrchnostou do poriadku, budem nútený proti nemu zaviesť právne pokračovanie

Ráďte to menovanému dať na vedomie a o upovedomení ma informovať.

Prípis posielam v odpise aj farskému úradu na vedomie.

Očakávajúc odpoveď ostávam s kresťanským pozdravením.

apoštolský administrátor a. n.

-negyedik irat-

4845/947

15. decembra 1947

Bohoslužby.

Dôstojný pán

Rudolf S z ü l l ö
zástupca farára

V e l k y - C e t í n

Priložene posielam na vedomie odpis prípisu vo veci zrušenia maďarských bohoslužieb, adresovaného MNV v Pani.

Vaše podrobné hlásenie o tamojších pomeroch a o trpkých skúsenostiach Vašich i veriacich, som vzal na vedomie. Pekné, že ste za takých okolností vydržali. Teším sa, že sa pomery už trochu uspokojily.

Vo veci vyučovania náboženstva dostanete iný prípis.

Na Vaše návrhy o osamostatnení Pane alebo o pripojení k Sílešu, odporúčané aj okresným dekanom, dostanete odpoveď tiež neskoršie, až¹⁴⁷ sa vyjadri sílešský dp. administrátor o veci.

Do Vašich modlitieb sa odporúčajúci

apoštolský administrátor a. n.

---

¹⁴⁶ vrchnost'

¹⁴⁷ až

-ötödik irat-

11314/947

15. decembra 1947

Vyučovanie náboženstva.

Veľadôstojný pán

Anton H o r á k
dekan-farár

Veľké Janikovce

Ráďte čo možno naskoršie¹⁴⁸ vyšetriť – pripadne v rámci inšpekcie a funkcii školského komisára – kto vyučuje náboženstvo v Pani, alebo ak učiteľ, či má kánonickú misiu a ako vyučuje, aké sú vyseldky¹⁴⁹, lebo prichádzajú ponosy, že hodiny alebo vynecháva, alebo učí spev. Ráďte pozrať aj do denníka a podať sem hlásenie.

Do Vašich modlitieb sa odporúčajúci

gen. vikár

-hatodik irat-

11.314/1947.

16. decembra 1947.

Dôstojný

Rím. kat. farský úrad

H o r n ý S í l e š .

Dp. Rudolf Szüllö, zástupca farára vo Veľkom Cetýne navrhuje, aby filiálka Dolného Cetýna: Paňa bola pripojená k Hornému Sílešu. Odôvodňuje to tým, že on bez kaplána nestačí všetko konať aj v Pani. Malo by to aj tú výhodu, že Paňa má toľko pozemkov benefičných, že pre chudobnú faru hornosíleškú by bolo užitočným, aby sa týmto po dôchodkovej stránke zlepšila. Pre Vás osobne by to malo tú výhodu, že nemáte kongruy¹⁵⁰, čím by pripojenie bolo vítaným. A potom ani prácou ste nie preťažený na Hornom Síleši.

Azda jediná nevýhoda by bola v tom, že je to od Vás niečo ďalej ako z Cetyna.

Návrh odporúča aj vdp. okresný dekan.

Ráďte sa k tomuto vyjadriť.

Do modlitieb sa odporúčajúci

---

¹⁴⁸ najskoršie

¹⁴⁹ výsledky

¹⁵⁰ kongrua - részjavadalalmazás

apoštolský administrátor a. n.

-hetedik irat-

ORDINARIATUS TYRNAVIENSIS

prez 11314 16. DEC. 1948

Prílohy: 1 Referent: [H]

Veľký Cetin, bohoslužby v
Pani.

Rím. kat. farský úrad

Veľký Cetýn

O žiadosti ráčte nám oznámiť
svóju mienku.

Trnava, 16. apríla 1947.

[...]

Všetky spisy vrátiť!
vid. č. 4845/47

Int. 18/729